TOLUNAY, A., 1988., Çal Yöresinde Özel Orman İşletmeciliği ve Özel Ağaçlandırmalar, Orman ve Av dergisi, Yıl: 63, Cilt: 63, Sayı: 1-2-3-4, Ankara, Türkiye.

ÇAL YÖRESİNDE ÖZEL ORMAN İŞLETMECİLİĞİ VE ÖZEL AĞAÇLANDIRMALAR (1)

Ahmet TOLUNAY (2)

Türkiye 20.199.296 Mil/Hektar orman alanına sahip bir ülkedir. Bu alan ülke genel alanıyla karşılaştırıldığında, Türkiye yüzölçümünün % 26.21 nin ormanla kaplı olduğu ortaya çıkmaktadır. 1985 nüfus sayımına göre, ülke nüfusunun 51 milyon olduğu var sayılırsa kişi başına 0.39 hektar orman alanının düştüğü hesaplanabilir. Türkiye orman alanının % 43.85'i yani 8.856.457 hektarı normal kuruluşta geri kalan orman alanı ise bozuk kuruluştadır. Diğer bir deyimle 20.2 milyon hektar orman alanının % 56.15'ini oluşturan 11.342.839 Mil/Hektar orman vasıfsız ve niteliksizdir. Türkiye orman alanının yarısından fazlasını oluşturan bu bozuk orman alanlarında ormancılık üretimi yapılmamakta, üretim faktörleri atıl ve boş kapasitede yatmaktadır. Yapılan envanter ve araştırmalara göre bozuk orman alanlarının 7.5 milyon hektarı ağaçlandırma ile ormancılık üretimine sokulabilecektir. (ANON, 1980) Normal kuruluşta sayılan 8.856.457 hektar alanının, 6.176.899 hektarı verimli koru ormanı olup, Türkiye ormanlarının % 30.57 sini oluşturmaktadır. Bu değer ayrıca Türkiye ormancılığının, ormancılık üretimini gerçekleştiği aktüel alandır. Diğer bir deyimle Türkiye'nin ormancılık üretimi, genel orman alanının 1/3'ü kadar bir alan olan verimli orman alanlarından yapılabilmektedir. (DPT, V. BEŞ YILLIK KALKINMA PLANI ORMANCILIK ÖZEL İHTİSAS KOMİSYONU RAPORU 1985) Normal kuruluşta görülen orman alanlarının 1.9 milyon hektarıda ağaçlandırmalara konu olabilmektedir. Sonuç olarak orman rejimi içerisinde yer alan 13.2 milyon hektar orman alanı ağaçlandırma objesidir. Bu alanların yaklaşık 10 milyon hektarı fiziki bakımdan ağaçlanırılabilecek niteliktedir. (ÜRGENÇ VE BOYDAK, 1985) Bunun yanında orman rejimi dışında yer alan ve zirai üretime söz konusu olmayan, yaklaşık 6 milyon hektar civarındaki ülke alanıda orman dışı ağaçlandırmalara söz konusu olabilmektedir (ÜRGENÇ ve BOYDAK, 1985). Ağaçlandırmalarla üretime sokulabilecek, boş ve atıl kapasitedeki bu alanlar Türkiye Ekonomisi için bir kayıptır ve ülke refahı için bu alanların ağaçlandırılması zorunluğu vardır.

Türkiye ormanlarının gözetimi, denetimi ve işletilmesi görevi tüzel kişiliğe haiz bir devlet kuruluşu olan Orman Genel Müdürlüğüne verilmiştir. Bu kuruluş ayrıca toplumun mal ve hizmet şeklindeki orman ürünlerine olan gereksinimini karşılamak görevinide üstlenmiştir. Orman alanlarının verimsizliği ve vasıfsızlığı, toplumun orman ürünlerine olan talebinin yeterince karşılanamaması neticesini doğurmaktadır. Orman ürünlerine olan talep hızla artmakta ve bu talebin ilerki yıllarda da devam deeceği belirtilmektedir (İSPİRLİ VE ARKADAŞLARI 1985; ÇAKIR 1986) Ayrıca uzun dönemli bir araştırmaya göre de odun hammaddesi açığının 1995 yılında 14.5 milyon M^3. e ulaşacağı belirtilmektedir. (ANON 1976)

Artan nüfusla orman ürünlerine olan talebin artması ve orman ürünlerinde büyük bir arz-talep dengesizliğinin ortaya çıkması, ülke orman alanlarının toplumun orman ürünlerine olan gereksinimini karşılayamaz duruma düşmesi, zorunlu olarak ağaçlandırmalarla ülke orman alanlarının artırılması ve mevcutlarının iyileştirilmesi sorununu doğurmaktadır. Sorun bu açıdan bakıldığında ekonomik istemlerin ön planda olduğu gözlenmektedir. Fakat ormanların ülke için taşıdığı değerlerde (toplumsal-kollektif hizmetler) gözden geçirilirse ağaçlandırma ve ormanların iyileştirme sorununun çerçevesi ve boyutunun ne kadar büyük olduğu kavranabilir. Bu nedenle ağaçlandırma, ormanların iyileştirilmesi ve varlıklarının artırılması konusu ulusal nitelikli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye ormanlarının iyileştirilmesi ve varlıklarının ağaçlandırma yoluyla artırılması uzun yıllardan beri sürmekte ve Cumhuriyet'ten önceki devirlere kadar da uzanmaktadır. Fakat bu çabalar ve yapılan ağaçlandırma çalışmaları, topluca gözden geçirilirse ulaşılan sonucun istenildiği gibi olduğu söylenemez. Zira halâ ülkede milyonlarca hektar ağaçlandırılacak alan vardır ve bu alanlarda ağaçlandırma çalışmaları yapılmamıştır. Bu sonuçları doğuran en önemli etmenler; ülkenin içinde bulunduğu sosyal, siyasal ve ekonomik koşulların niteliği, yanlış ormancılık politikalarının izlenmesi, ağaçlandırma çalışmalarının öneminin geç anlaşılmasıdır.

Son yıllarda ağaçlandırma ve ormanların iyileştirilmesi sorununun Türkiye ormancılığına ve özellikle ormancılık uygulamalarının gündemine gelen önemli bir konu olduğu gözlenmektedir. Ağaçlandırma ve or-

---

(1) Bu yazı İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstütüsünde master tezi olarak kabul edilmiş araştırmanın özetidir.

(2) M.Sc. Orman Ekonomisi, Orman Yüksek Mühendisi.

manların iyileştirilmesi için yeni uygulama şekilleri ve teknikleri geliştirilmeye başlandığı ve bunların süratle eyleme doğru yönlendirildiği de yapılan uygulama ve çalışmalardan anlaşılmaktadır. Enerji ormanları ve baltalık yenileme çalışmalarının devreye sokulması, ağaçlandırma mera ıslah ve silvikültür çalışmalarının taahhüt ve ihale usulü ile yapılması bu yeni uygulama şekilleri ve tekniklerin başlıcalarındandır. Ayrıca son yıllarda ülke orman varlığının ağaçlandırma yoluyla arttırılması ve mevcutlarının iyileştirilmesi için yılda 300.000 hektar ağaçlandırma ve 1 milyar fidan üretiminin hedeflenmesi, ağaçlandırma sorununun ormancılık politikası açısından önem verildiğinin belirtisi olarak yorumlanabilir. (KARADENİZ, 1986; ÖZKAHRAMAN 1986)

Ağaçlandırma ve ormanların iyileştirilmesi için geliştirilen yeni uygulama şekilleri ve teknikleri içerisinde «Özel Ağaçlandırılmalar ve Özel Orman İşletmeciliği» konusu da yer almaktadır. Bu konu ayrıca son birkaç yıldır çıkarılan kanun ve yönetmelikler çerçevesinde ormancılık mevzuatına girmiş, Türkiye ormancılık Politikası aracı olarakta kullanılmaya başlanmıştır. (6831 sayılı orman kanununun 23.9.1983 tarih ve 2896 sayılı kanunla değişiklikleri ve yine aynı kanunun 5.6.1986 tarih ve 3302 sayılı kanun ile 25.5.1987 tarih 3373 sayılı kanunlarla değişiklikleri)

Türkiye ormancılığının uygulama ve çalışmaları ile Türkiye ormancılık mevzuatı tarihsel gelişim açısından gözden geçirilirse «Özel ağaçlandırmalar ve Özel Orman İşletmeciliği» ile bağ kuracak bir çok olayın varlığı gözlenebilir. Konu ile bağ kuran bu olaylar «Özel ağaçlandırmalar ve Özel Orman İşletmeciliği» konusunun Türkiye ormancılığı için yeni bir hadise olmadığınıda ortaya koyabilir. Fakat Denizli İlinin Çal ilçesinde ortaya çıkan gelişmeler Türkiye ormancılığı ve ormancılık uygulamaları açısından yeni bir olaydır. Bu sonuç zaman zaman Türkiye ormancılığının gündemine gelen ve üzerinde tartışma konusu yapılan «Özel Ağaçlandırmalar ve Özel Orman İşletmeciliği» konusunuda yeni bir olay şekline sokmaktadır.

1. ARAŞTIRMA ALANININ TANITIMI

Çal İlçesi ve İlçeye bağlı yerleşim birimleri coğrafi bölge itibariyle Ege bölgesinin İç Ege Bölümü'nde yer almaktadır. İdari açıdan Denizli hudutlarındadır. İlçe genel alanı 1521 km² olup, İl merkezi Denizli'ye uzaklık ise 64 kilometredir.

Çal İlçesi yüzey şekilleri bakımından dalgalıdır. Genel ortalama yükseklik 850 metredir. Bu yükseklik Çal yöresinin jeomorfolojik arazi oluşum şekilleri açısından «Orta Dağlık» bir arazi yapısında olduğunu göstermektedir.

Çal yöresi İç Ege Bölgesinde yer aldığı için Ege İklimi ile Kara İklimi arasında geçiş zonundadır. Büyük Menderes Irmağı'nın oluğundan içerilere kadar sokulan deniz etkisi buraya kadar etkisini gösterir. Genel olarak yöre iklimi kışları ılık ve yağışlı, yazları sıcak ve kurak geçmektedir.

Toprak tipleri açısından yöre; orman ve maki sınırları dışında (ziraat arazisi, mera vs.) alüvyal, kolüvyal ve kahverengi topraklar (Süller, Bükrüce yöreleri orman ve alt orman - üst orman sınırları yakınında kalkersiz kahverengi orman toprakları görülmektedir. Yörenin toprak derinliği 25 - 50 cm. değişmekte olup, sığ toprak derinliğinin yaygın olduğu belirtilebilir. Tekstür açısından Çal yöresi toprakları killi balçık, killi-tozlu balçık ve balçıklı kum oarak nitelendirilebilir.

Çal yöresi geobotanik bakımından Mediterran orman klimaksında, bitki coğrafyası bakımından Mediterran-Ege orman bölgesinde yer almaktadır. Yörenin bitki örtüsü orman ağaçlarıyla (karaçam, kızılçam, ardıç, meşe, çınar, dişbudak vs.) Akdeniz iklimine özgü makilerdir. Çal yöresinde daha çok karstik bir arazi yapısının yarattığı flora gözlenmektedir.

Çal İlçesinin yüzölçümü 1521 km², 1985 nufusu 61.401, nufus yoğunluğu ise km² de 40 kişidir. Nufusun büyük bir bölümü kırsal alanda yaşamaktadır. Çal İlçesine bağlı 56 adet yerleşim birimi vardır. Bu yerleşim birimlerinden 10 tanesi belediyelik, 46 tanesi ise köy şeklindedir. Çal yöresi halkı geçimini daha çok zirai üretimle sağlamaktadır. Çal'ın tarıma dayalı bir ekonomisi vardır. İlçe önemli bir bağcılık merkezidir. Ayrıca tahıl, pamuk ve tütünde yetiştirilmektedir. İlçede hayvancılık genellikle mera hayvancılığı niteliği taşır. Yöre halkı ticaret uğraşılarıyla da geçimini sağlamaktadır.

Çal İlçe merkezinin ve İlçeye bağlı yerleşim birimlerinin alt yapı sorunu yoktur. Yol, elektrik ve telefon gibi alt yapı hizmetleri ilçe geneline yayılmıştır.

2 — ÇAL YÖRESİNDE ÖZEL ORMAN İŞLETMECİLİĞİ VE ÖZEL AĞAÇLANDIRMA UYGULAMALARI

Açıklamalarımızda önce uygulamaların başlangıcı, tarihçesi ve miktarı verilmiş daha sonra uygulama şekli ve prosedürü açıklanmıştır.

2.1.— Uygulamaların Başlangıcı, Tarihçesi ve Miktarı

Özel ormanların tesis ve kuruluş başlangıçları 1936'lı yıllara kadar uzanmaktadır. Ağaçlandırma yapmak isteyen ve ağaçlandırma yapan kişilerin üzerinde etkili olan ve onların ağaçlandırma yapma yönünde ilgilerini çeken en önemli olaylar ağaç bayramları olmuştur. Bu etki ve ilgide ağaç bayramlarını kutlayan kişilerin hassasiyetleride büyük ölçüde rol oynamıştır. Bu yollardaki idareciler (belediye başkanı ve kaymakam) çeşitli yerlerden elde ettikleri fidanları okulların bahçelerine dikmek suretiyle ilk çalışmaları başlatmışlardır.

Çal Belediyesi önceleri halkın eğlenme ve dinlenme ihtiyacını karşılamak amacıyla park şeklinde bir orman tesisi yoluna gitmiştir. Her yıl gerek halkın, gerekse okul öğrencilerinin ağaç bayramlarında dikdikleri fidanları, Çal ilçesinin hemen yanından başlayan ve 55 hektara ulaşan bir ormanın kurulmasına olanak sağlamıştır.

Belediye ormanın kuruluşu ve gelişmesi, halkın ilgisini ve dikkatini çekmiş, zamanla gelişen ve bü-

yüyen ağaçları izleyen halk verimsiz olan kendi arazisinde ağaç dikme çabasına girmiştir. Bu gelişmeler ilçe merkezinden ilçeye bağlı köy ve kasabalarda yayılmaya başlamıştır.

1936 yılında başlayan ilk özel ağaçlandırma çalışmaları 1960 yılından sonra daha da hız kazanmıştır.

1982 yılında Çal Orman İşletme Müdürlüğü'nün yaptığı envantere göre, aÇl yöresinde 55 ha Çal belediyesi ormanıda dahil olmak üzere 1470.90 ha gerçek ve tüzel kişilere ait orman bulunduğu anlaşılmıştır. Bu ormanların tümü gerçek ve tüzel kişilerin mülkiyetinde bulunmaktadır. Yani mülkiyet açısından devlet ormanı açıklığı veya hazine arazisi mülkiyeti söz konusu değildir. Çünkü 1982 yılına kadar tüm özel ağaçlandırma çalışmaları sahipli ve toplu araziler üzerinde yapılmıştır. 1982 yılına kadar olan özel ağaçlandırma çalışmaları 988'i gerçek ve 6'sı tüzel olmak üzere 994 gerçek ve tüzel kişilik tarafından yapılmıştır. 1982 yılından sonra da tapulu ve sahipli arazilerde ağaçlandırma çalışmaları devam etmiştir. Gerçek ve tüzel kişilerin 1985 sonu itibariyle kendi mülkiyetlerinde yaptığı özel ağaçlandırma alanının 2000 ha. olduğu belirtilmektedir. (ÇAL ORMAN İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ DÖKÜMANLARI 1986, GÜMÜŞTOP 1985)

Gerçek ve tüzel kişiler kendi mülkiyetindeki araziler yanında devlet ormanı açıklıklarında da özel ağaçlandırma yapmak istemişler, bu yöndeki taleplerini Çal Orman İşletme Müdürlüğü'ne bildirmişlerdir. 1982 yılında yapılan bu müracata göre 6831 sayılı Orman Kanununun 17/3 maddesine istinaden, Çal ilçe merkezinden 97 gerçek kişiye; Tarım ve orman Bakanlığının 2.11.1982 tarih ve 1102-118/216 sayılı olurları ile Çal ilçesi Ayıboğazı mevkiindeki 103.5 ha. orman açıklığı 60 yıl müddetle orman tesis etmek ve yetirtirmek gayesiyle kullanma izni verilmiştir.

1983 yılında Süller kasabasından 64 kişi, İsabey'li kasabasından 46 kişi 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 63. maddesine göre, devlete ait orman sayılmayan yerde ağaçlandırma yapmak için talepte bulunmuşlar ve bu iki kasabadan toplam 110 gerçek kişiye 156.20 ha. hazine arazisi, Çal Orman İşletme Müdürlüğü tarafından tevzii ve temlik edilmiştir.

6983 yılında 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 23.9.1983 tarih ve 2896 sayılı kanunla değişikliğe uğraması neticesinde, Orman Kanunun 57 ve 63 maddeleri gerçek ve tüzel kişilere devlet ormanı açıklıkları ve hazine arazilerinde özel ağaçlandırma yapma ve özel orman kurma imkanı getirmiş, bu maddelerin uygulama esaslarını belirleyen yönetmelik de 27.8.1984 gün ve 18502 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmış, ayrıca 9.9.1984 tarih A.1. GENEL 10.06/1617 sayı ve 3850 tamim nosu ile Orman Genel Müdürlüğü taşra teşkilatına emirlenmiştir.

1984 yılından itibaren bu kanun değişikliği ve bu değişikliğe göre yürürlüğe konulan Ağaçlandırma yönetmeliği dahilinde, 1982 ve 1983 yılında orman Kanunu'nun 17/3 maddesine dayanılarak yapılan uygulamalar terk edilmiş, 57. madde uygulamasına geçilerek bu maddeye istinaden ağaçlandırma talebinde bulunan gerçek ve tüzel kişilere saha tevzii ve temliki yapılmıştır. 1984 yılında 211 gerçek ve 17 adet tüzel kişiye 727.03 ha. devlet ormanı açıklığı Çal orman işletme Müdürlüğü tarafından parselasyon yapılarak tevzii edilmiş ve ilgili kişiler ağaçlandırma çalışmalarını yapmışlardır.

1985 yılı uygulamaları 1984 yılı uygulamalarının aynısıdır. 1985 yılında ise 598 adet gerçek ve 1 adet tüzel kişiye 766.00 ha. devlet ormanı açıklığı özel ağaçlandırma yapmak amacıyla verilmiştir.

1985 yılına kadar yapılan tüm çalışmalar gözden geçirilecek olursa; gerçek ve tüzel kişilerin kendi mülkiyetindeki arazilerde 2000 ha. 1982 yılından sonra devlet ormanı açıklıkları ve hazine arazilerinde 1752.28 ha. özel ağaçlandırma yaptığı ve ceman Çal ilçesi ve diğer yerleşim birimlerinde 3752.28 ha özel ormanın bulunduğu ortaya çıkmaktadır. (ÇAL ORMAN İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ DÖKÜMANLARI 1986, GÜMÜŞTOP 1985)

2.2— Özel Ağaçlandırmaların Uygulama Şekilleri ve Prosedürü.

Çal yöresi özel ağaçlandırma çalışmaları 1982 yılına kadar gerçek ve tüzel kişilerin kendi mülkiyetindeki arazilerde yapılmıştır. Bu ağaçlandırma çalışmaları daha çok gerçek ve tüzel kişilerin kendi çabaları ve gayretleri sonucunda ortaya çıkmıştır. 1982 ve 1983 yıllarında 6831 sayılı Orman Kanunun 17/3 maddesine göre devlet ormanı açıklıklarında ve yine aynı kanunun 63. maddesine göre devlete ait (hazineye ait) orman sayılmayan yerde gerçek ve tüzel kişilerin talepleri üzerine ağaçlandırma yapıldığı görülmektedir. 1984 ve 1985 yıllarında ise 6831 sayılı Orman Kanunu n2896 sayılı kanunla değişik, gerçek ve tüzel kişilere devlet ormanı açıklıklarında ağaçlandırma imkanı veren 57. madde uygulamaları gözlenmektedir. Gerçek ve tüzel kişilerin kendi mülkiyetindeki arazilerde yaptığı ağaçlandırmalar için ise 6831 sayılı Orman kanunun 59. maddesinin uygulamaları görülmektedir.

Araştırma Çal yöresinin özel ağaçlandırma çalışmalarının 1985 yılı durumuna göre yapıldığı için, özel ağaçlandırmaların uygulama şekli ve prosedürü 1985 yılı sonuna kadarki durumuyla açıklanmıştır.

1985 yılına kadar Çal Yöresinde Özel Orman işletmeciliği ve Özel Ağaçlandırma uygulamalarının şekilleri ve prosedürü mevzuat imkanları doğrultusunda şu şekilde gelişmiştir:

A—1982'den Önce: Gerçek ve tüzel kişilerin özel ağaçlandırma çalışmaları bu dönemde kendi mülkiyetlerindeki arazilerde olmuştur. Mevzuat imkanları olarak 6831 sayılı Orman Kanunun 2896 sayılı kanundan önceki ve bu kanunla değişikliğe uğramamış hükümleri olan 57, 58, 59. maddeleri uygulanmaya çalışılmıştır. Bu uygulama sonuçlarına göre gerçek ve tüzel 1982 yılına kadar kendi mülkiyetlerindeki arazilerde 1470.90 ha. özel ağaçlandırma yapmışlardır.

B—1982'den sonra: Bu dönemde Çal yöresindeki özel ağaçlandırma çalışmalarının devlet ormanı açıklıkları ile hazine arazilerinde de yapıldığı görülmektedir. Bu dönemi ikiye ayırarak incelemek yerinde olacaktır. Çünkü 1982 ve 1983 uygulamaları 2896

sayılı kanun değişikliğinden önce 1984 ve 1985 uygulamaları ise 2986 sayılı kanun değişikliğinden sonradır.

B_1—2896 Sayılı Kanun Değişikliğinden Önce (1982 - 1983 uygulamaları)

Bu dönemde gerçek ve tüzel kişiler kendi mülkiyetleri dışındaki arazileri (devlet ormanı açıklıkları ve hazine arazileri) özel ağaçlandırma yapmak amacıyla talepte bulunmuşlar, bu yöndeki dileklerinide Çal Orman İşletme Müdürlüğü'ne iletmişlerdir.

İlk uygulama 1982 yılında olmuştur. Çal merkezden 97 kişinin talebi, Denizli Orman Bölge Müdürlüğü'nün oluşturduğu bir heyet tarafından incelenmeye alınmış, özel ağaçlandırma talebinde bulunan arazi çeşitli nitelikleri (Kadastro ve mülkiyeti, sınırları, ağaçlandırmaya uygunluğu vs.) ile bu heyet tarafından incelenmiştir. İnceleme sonucu bir rapor hazırlanmış, bu rapora göre özel ağaçlandırma için talep edilen sahanın ağaçlandırmaya uygun olduğu belirtilmiştir. Daha sonra sahanın parselasyonunu yapılmış, Bakanlık Olur'una baş vurulmuştur. Bakanlık Olur'u alındıktan sonra, talep edilen sahalar taahhüt senedi alınarak, ağaçlandırma yapan kişilere 60 yıl müddetle tevzii ve temlik edilmiştir. 1982 yılı uygulaması, 103.05 ha. devlet ormanı açıklığında 97 gerçek kişi tarafından yapılmıştır.

1983 yılındaki uygulamalar ise Mahmutgazi ve Süller yöresi halkının talepleri doğrultusunda olmuştur. 6831 sayılı Orman Kanunun 63. maddesine göre devletin hüküm ve tasarrufu altındaki bir arazide ağaçlandırma yapmak isteyen ve bu taleplerini Çal orman İşletme Müdürlüğü'ne ileten kişilerin dileği, Çal Kaymakamlığı'na bildirilmiştir. Çal Kaymakamlığı, Çal Orman işletme Müdürlüğü'ne bu yerde ağaçlandırma yapılıp yapılmayacağını sormuş, ağaçlandırmaya uygun olduğu belirlendikten sonra, Maliye Bakanlığı'ndan sahanın tahsisi istenmiş ve neticede tahsis edilen sahanın ağaçlandırma projesi yapılarak, ağaçlandırma talebinde bulunan kişilere taahhüt senedi alınmak suretiyle teslim edilmiştir. Mahmut gazi'de 46 ve Süller'de 64 olmak üzere toplam 110 gerçek kişi, 156.20 ha. hazine arazisinde 6831 sayılı Orman Kanununun 63. maddesine göre özel ağaçlandırma yapmıştır.

B_2—2896 Sayılı Kanun Değişikliğinden sonra (1984 ve 1985 Uygulamaları)

6831 sayılı orman Kanununun 57. maddesi 1983 tarih ve 2896 sayılı kanun ile değişikliği özel ağaçlandırmalara yeni bir boyut kazandırmıştır. Çal'daki uygulamalarda bu yönde gelişme göstermiş, 57. maddenin değişikliklerini uygulama alanına sokan yeni Ağaçlandırma yönetmeliğide 27.8.1984 tarih ve 18502 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır. 2896 sayılı kanun 63. maddede değişiklik yapmasa bile, bu maddenin uygulama şekilleride bu yönetmelikle tekrar düzenlenmiştir.

1984 ve 1985 uygulamaları hep 57. madde doğrultusunda olmuş, yani özel ağaçlandırma talebinde bulunan kişilere devlet ormanı açıklıkları tahsis edilmiştir. Uygulama tekniği ve prosedürü ise şu aşamalardan geçmektedir :

— Ağaçlandırma talebinde bulunacak kişiler Çal Orman İşletme Müdürlüğü'ne dilekçe ile müracaat etmektedirler.

— Ağaçlandırma talebinde bulunulan sahanın verilip verilemeyeceği hakkında Denizli Orman Bölge Müdür Yardımcısı başkanlığında, Ağaçlandırma ve Mülkiyet Şube müdürleri ile Çal Orman İşletme Müdürü ve talep edilen sahanın Orman İşletme Şefinden oluşan heyet saha mahallinde inceleme yapmakta ve inceleme sonucunda hazırlanan ön raporu Denizli Orman Bölge Müdürlüğünce tasdik edilmektedir.

— Özel ağaçlandırma için tevzii edilen sahanın parselasyonu yapılmaktadır.

— Parsellenen sahalar ağaçlandırma talebinde bulunan kişilere geçici olarak teslim edilmekte ve teslim-tesellüm tutanağı tanzim edilmektedir.

— Ağaçlandırma talebinde bulunan kişilerden taahhüt senedi alınmaktadır.

— Denizli Ağaçlandırma Şube Müdürlüğü'nce ilgili sahalar için ücretsiz ağaçlandırma plan ve projesi yapılmakta ve bu proje Denizli Orman Bölge Müdürlüğü ile Orman Genel Müdürlüğü tarafından tasdik edilmektedir.

— Özel Ağaçlandırma projesinin tasdiğinde sonra ağaçlandırma talebinde bulunulan sahalar için projede belirtilen idare müddeti kadar ağaçlandırma izni ve irtifak hakkı verilmesi için rapor tanzim edilmekte ve Denizli Orman Bölge Müdürlüğü'nce Tarım ve Köyişleri Bakanlığın'dan izin alınmaktadır.

— Ağaçlandırma talebinde bulunan kişilerden bu sahaları orman halinde koruyup idame ettireceğine dair ve hiç bir yerine bina ve tesis yapmayacağına dair noter tasdikli taahhütname alınmaktadır.

Kesin teslim-tesellüm tutanağının tanzimi ile ağaçlandırma talebinde bulunan kişilere saha teslim edilmektedir.

1984 ve 1985 uygulamalarına göre 809 gerçek ve 18 tüzel kişilik olmak üzere, 1493.03 ha. orman açıklığında 57. madde doğrultusunda özel ağaçlandırma çalışmaları yapılmıştır.

Uygulamalar için belirtilebilecek diğer bir husus ise 1982 yılından sonra da gerçek ve tüzel kişilerin kendi mülkiyetlerindeki arazilerde özel ağaçlandırma yapmasıdır. Bu uygulamada ise özel ağaçlandırma yapmak isteyen kişi Çal Orman İşletme Müdürlüğü'ne müracaat etmekte, idarece ücretsiz plan ve proje yapılmakta, fidan ve teknik yardımda üçretsiz verilmektedir. 1985 sonu itibariyle, 1982'den önceki 1470.90 ha. uygulamada dahil olmak üzere gerçek ve tüzel kişiler kendi mülkiyetlerindeki arazilerde 2000 ha özel ağaçlandırma yapmıştır.

3 — MATERYAL VE METOD

Özel Orman İşletmeciliği ve Özel ağaçlandırmalar konulu bu çalışmayı yürütebilmek amacıyla önce mevcut literatür taranmış, konu ile ilgili yayınlar derlenmiş, daha sonra arazi ve büro çalışmalarına geçilmiştir.

Çalışmanın yürütülmesinde kullanılan materyal ve yöntemin ana hatları aşağıda özetlenmiştir.

3.1— Materyal

1 — Araştırma için hazırlanan sorular kişi, kurum ve kuruluşlara yöneltilmiş alınan cevaplar ses cihazı ile kasetlere kayıt edilmiştir. Bunun için araştırmada ses alıcı cihaz (teyp) ve ses kasetleri kullanılmıştır.

2 — Gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılan ağaçlandırma alanlarının fizyografik, edafik ve biyotik faktörlerinin incelenmesi ve gözlenmesinde çeşitli ölçme aletleri kullanılmıştır. (şeritmetre, ölçme lataları vs.)

3 — Gözlem ve incelemeye tabi tutulan araziler fotograf ve slaytlarla belgelenmeye çalışılmış, bunun için fotograf makinası ile fotograf ve slayt filmleri kullanılmıştır.

4 — Orman Genel Müdürlüğü Ağaçlandırma ve Silvikültür Daire Başkanlığı'nın yayın ve dökümanları incelenmiş bir takım bilgi veriler araştırmada kullanılmıştır. (AĞAÇLANDIRMA VE SİLVİKÜLTÜR DAİRE BAŞKANLIĞI 1985-1986 ÇALIŞMALARI AĞAÇLANDIRMA EL KİTABI)

5 — Çal Belediyesi ormanlarının incelenmesi ve gözlenmesinde Orman Genel Müdürlüğü Amenajman Daire Başkanlığı'ndan alınan Çal Belediyesi Amenajman planı verilerinden yararlanılmıştır. (ÇAL BELEDİYESİ ÖZEL ORMAN AMENAJMAN PLANI)

6 — Çal Orman İşletme Müdürlüğü'nün Özel Ağaçlandırmalar ile ilgili rapor ve dökümanları araştırmada veri olarak kullanılmıştır. (ÇAL ORMAN İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ ÖZEL ORMANLARI)

7 — Çal yöresindeki gerçek ve tüzel kişilere ait ormanlar hakkında hazırlanan raporda veri olarak araştırmaya dahil edilmiştir. (GÜMÜŞTOP, ÇAL ÖZEL ORMANLARI HAKKINDA RAPOR)

3.2. Metod

Araştırmanın yöntem ve tekniği aşağıda açıklanan aşamalar ve süreçlerden geçmiştir :

1 — Konu saptandıktan sonra literatür taramalarına başlanmıştır. Konuyla ilgili kitaplar, yayınlar, makaleler ve dergiler incelenmiş, mevcut literatürde konunun mahiyeti yeri, önemi, varlığı ve ilişkileri ortaya konmuştur.

2 — Konunun çerçevelenmesinden sonra araştırmaya yönelinmiş, ölçümler yapılmaya ve veri toplanmaya başlanmıştır. Bu amaçla ilkin Ankara'da büro çalışmaları yapılmıştır. Özel ormanlar hakkındaki uygulamalar, bu uygulamaların durumu Orman Genel Müdürlüğü Ağaçlandırma ve Silvikültür Daire Başkanlığı yetkililerinden öğrenilmeye, mevzuat ve uygulama şekilleri derlenmeye çalışılmıştır. Yine Orman Genel Müdürlüğü Amenajman Daire Başkanlığı'ndan Çal Belediyesi Özel Ormanları Amenajman Planı alınmış ve yetkilerle bu konuda bilgi almak amacıyla temaslara geçilmiştir.

3 — Bu aşamalardan sonra, alan araştırmasına yönelinmiştir. Alan araştırmasında Çal yöresinde yapılmış olup, geçirdiği teknik süreç ise aşağıdaki gibidir :

— Çal yöresi özel ormanları hakkındaki materyale göre (ÇAL ÖZEL ORMANLARI HAKKINDA RAPOR, GÜMÜŞTOP 1985, ÇAL ORMAN İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ ÖZEL ORMANLARI-ÇAL BELEDİYESİ ÖZEL ORMANLARI AMENAJMAN PLANI) özel ağaçlandırma çalışmalarının yapıldığı alanlar belirlenmiş ve dökümü yapılmıştır. Belirlenen ve dökümü yapılan alanlar etraflı bir incelemeye tabi tutulmuş, ağaçlandırma çalışmalarının ilk ortaya çıktığı ve uygulama ünitesi açısından yoğun olan alanlar «ALAN ARAŞTIRMA OBJESİ» olarak seçilmiştir. Alan araştırma objesi olarak seçilen bu yöreler yerleşim birimleri itibariyle :

— Çal Merkez
— Aşağıseyit
— Yukarıseyit
— İsabey
— Süller
— Hancalar
— Selcen

şeklindeki yerleşim birimleridir.

— Alan araştırma objeleri seçildikten sonra, bu objelerde gözlem, analiz ve ölçümler yapılmaya ve alan verileri toplanmaya başlanmıştır. Bu amaçla alan araştırma objesi olan yerleşim birimine gidilmiş ve yerleşim biriminin idarecisine (Belediye Başkanı veya muhatara araştırma amacı kısaca tanıtılmış, araştırmanın yapılabilmesi için gerekli hususlar açıklanmış ve bu yerleşim biriminde özel ağaçlandırma yapan gerçek ve tüzel kişilerle ilişkiye geçilmiştir. Bu bağlamda araştırma iki evrede sürdürülmüştür. Önce ilişkiye geçilen gerçek ve tüzel kişilere, «Özel Orman İşletmeciliği ve Özel Ağaçlandırmalar» konusunda araştırılmak ve öğrenilmek istenen hususlara göre belirlenmiş sorular yöneltilmiş, daha sonra bu kişilerle birlikte özel ağaçlandırma çalışmalarının uygulandığı alanlara gidilerek, özel ağaçlandırma sahaları ekolojik faktörler (fizyografik, edafik, biyotik, klimatik), ağaçlandırma tekniği, silvikültür tekniği koruma, faydalanma ve maliyet açılarından gözlem ve analizlere tabii tutulmuştur.

4 — Alan araştırma objelerinde yapılan bu çalışmalar bitirildikten sonra uygulama, kontrol ve denetim ünitesi olan Çal orman İşletme Müdürlüğü'ne gelinmiş ve çalışmalar burada sürdürülmüştür. Gerçek ve tüzel kişilere yöneltilen sorulara, özel ormanların uygulama, kontrol ve denetim hususlarına ait sorularda eklenmiş ve bu sorular Çal Orman İşletme Müdürlüğü Yöneticilerine yönetilerek, bilgi ve veri toplanmaya çalışılmıştır.

5 — Yönetilen sorularla birlikte alınan tüm cevaplar teyp ile kasetlere kayıt edilmiştir.

6 — Alan araştırmaları yapılıp, diğer ölçümler ve verilerde alındıktan sonra Çal yöresinden ayrılıp, büro çalışmalarına geçilmiştir. Yapılan tüm ölçümler ve toplaann tüm bilgilerin dökümüyle bulgular elde edilmiş ve sonuçlara ulaşılmıştır.

4. BULGULAR

Araştırmada yapılan tüm ölçümler ve toplanan tüm bilgilerin dökümüyle aşağıdaki başlıklarda bulgular elde edilmiştir.

4.1. GERÇEK VE TÜZEL KİŞİLERİN AĞAÇLANDIRMA TALEBİNİN NEDENLERİNE AİT BULGULAR

Çal yöresinde ilk ağaçlandırma çalışmalarının başlangıcı 1930'lu yıllara kadar uzanmaktadır. Ülke genelinde ağaç ve orman sevgisini halka aşılamak amacıyla orman haftaları ve ağaç bayramları düzenlenir. Yıllardan beri bu kutlamalar ve bayramlar il, ilçe ve köyler düzeyinde süre gelmektedir. İl ve İlçelerde orman haftasının ve ağaç bayramının nasıl kutlanacağı, kutlama için nelerin yapılacağı önceden tespit edilmekte ve bir kutlama programı hazırlanmaktadır. Bunu il veya ilçe düzeyinde oluşturulan kurullar yapmaktadır. Eğer kurul il düzeyinde ise İl Kamu Ağaçlandırma Kurulu, İlçe düzeyinde ise İlçe Kamu Ağaçlandırma Kurulu adını almakta ve bu kurulların başkanlığınıda illerde Valiler, ilçelerde ise Kaymakamlar yapmaktadır. Orman haftalarında ve ağaç bayramlarında ağaç ve ormanın önemi anlatılmakta, ağaç ve orman hakkında halka ve öğrencilere bilgiler verilmektedir. Ayrıca çeşitli kutlama ve merasimlerde düzenlenmektedir. Bu merasimlerde konuşmalar yapılır, öğrenciler şiirler okur, sonuçta merasime katılanlar toplu halde fidan dikmek suretiyle orman haftası düzenlenmiş ve ağaç bayramıda kutlanmış olur.

Türkiye genelindeki bu olaylar Çal yöresinde de yaşanmaktadır. Her yıl ağaç bayramları ve orman haftaları kutlanmakta merasimle fidan dikmek suretiyle kutlamalar bitirilmektedir.

Türkiye genelinde ağaç bayramları ve orman haftaları kutlamalarının amacı orman kurmak değildir, kutlamalar esnasında dikilen fidanlarda orman kurmak amacıyla dikilmezler. Ana gaye, orman ve ağaç sevgisini halka yaymak, ormanın faydalarını anlatmak, orman ve ağaç sevgisini genç dimağlara aşılamak şeklinde belirmektedir.

Ağaç bayramlarında dikilen fidanlar ya bir okul bahçesine, yada her yıl değişik bir köy, kasaba veya ilçenin birkaç dekar alanını ağaçlandırmak için dikilir. Hiç bir zaman ağaç bayramlarının üretim için orman kurma yönünde bir amaçları yoktur. Orman haftalarında dikilen fidanlarda sadece tören yapılması için gerekli birer semboller gibidir; küçük alanlarda kalırlar, bakım ve koruma tedbirleride alınmıyorsa gelişmelerini hiç bir zaman sürdüremezler. Ağaç bayramı törenlerine katılıp, fidan dikme çabası gösteren kişiler diktikleri bu fidanların gelişme ve büyümelerini göremeyecekler ve onların gözünde hep fide olarak kalacaktır. Türkiye genelinde bunun örnekleri çoktur.

Fakat Çal bu açıklamalar açısından bir istisnadır. Ağaç bayramları ve orman haflatarında dikilen fidanlar sadece bir merasimlik görev yapmamışlar, bu günün 50 cm çapına varan ağaçlar şekline bürünmüşlerdir. 1936'dan itibaren başlayan ağaç dikme çabasına ilçe ileri gelenleri ve yöneticileride büyük ilgi göstermişler, bilhassa ağaç bayramlarıyla halka örnek ve önder olmuşlardır. 1940'larda dikilen sembolik fidanlar koruma ve bakım sayesinde gelişmelerini sürdürmüşler boy gösteren ve fidelik çağından çıkarak ağaçlık çağına ulaşan fidanları Çal yöresi halkı gözleyebilmiştir. Yıllar itibariyle ağaç bayramları ve orman haftalarında dikilen fidanlar 1-2 dekarla kalmamış daha geniş alanlara ayyılmıştır. Şu anda üretimde yapılabilen Çal Belediyesi özel ormanı buna örnek olarak gösterilebilir.

Yetiştirmeye ve gelişmeye başlayan fidanlar, Çal yöresi halkında değişik görüşler uyandırmaya başlanmıştır. Ağaç bayramları ve orman haftalarında dikilip ağaçlık çağına ulaşan fidanlar artık bir fide olarak değil, ekonomik ürün verecek ağaçlar olarak bakılmaya başlamıştır.

1960 yılından sonra Çal yöresinde özel ağaçlandırmaların hızla arttığını gözlenmektedir. Bunun sebebi ormancılığın ve ağaçlandırmanın bazı niteliklerinin halk tarafından kavranması olarak yorumlanmalıdır. Kırsal kesimde yaşayan insanlar ziraatle uğraşırlar ve asıl olarak geçimlerinide bu tür uğraşlarla sağlarlar. Zirai üretim, her yıl gelir getiren bir üretim tarzıdır. Ormancılık üretimi ise 10 ve 10'un katı olan yıllar sonra gelir getirebilmektedir. Kırsal yörede yaşayan insanın ormancılık üretiminin gelirini kavraması zordur. Zira ormancılık üretimi gelirinin sağlanması için, üretim için gerekli yılların beklenmesi mecburiyeti vardır. Çal halkı, kırsal yöre insanı için kavranabilmesi zor olan bu ormancılık özelliğini kavrayabilmiştir. 1960'lardan sonra özel ağaçlandırma çalışmalarının artma nedenide budur. Çünkü ilk ağaçlandırma çalışmalarının başladığı 1936 yılından itibaren 24 yıl geçmiş o yıllarda yapılan ağaçlandırmalar ekonomik mal niteliğine dönüşmüştür. Araştırmalarımız esnasında o yıllarda ağaç dikmeyip arazilerini boş bırakan kişilerin «Keşke dikseydik, şu anda koca koca ağaçlarımız olacaktı» demeleri ilgi çekicidir.

Çal yöresindeki bu gelişmeler halkta özel ağaçlandırma yapma isteği doğrultusunda bir potansiyel oluşturmuştur. Bu potansiyelin canlandırılması ve yönlendirilmesinde bir kişinin aktif rol oynadığıda söylenebilir. Bu kişi Ahmet ÇÖKELEZ isimli bir vatandaştır. Alan araştırma objelerinde ilişkiye geçilen gerçek ve tüzel kişiler, bu vatandaşın özel ağaçlandırmaların yapılmasında aktif rol oynadığını; ilk çalışmaların bu kişi tarafından başlatıldığını ve kendilerinede örnek olduğunu belirtmektedirler. Çal örneğinde Ahmet ÇÖKELEZ'in oynadığı rol ile Chambrelent adındaki bir mühendisin Fransa'nın güney-batı bölgesinde yapılan ağaçlandırmalarda oynadığı rol arasında bir bağlantı kurulabilir. Chamblent, 1855-1875 yılları arasında Fransa'nın güney-batı bölgesinde tamamen çıplak ve verimsiz 800 bin hektarlık bir sahanın sahil çamıyla ağaçlandırmasını 20 yıl gibi bir sürede gerçekleştirmiştir. Bu ağaçlandırma çalışmalarının finansmanı ise özel bir girişimci tarafından realize edilmiştir. Çal örneğinde Ahmet ÇÖKELEZ fonksiyonunun, Fransa'nın Chambrelent fonksiyonu ile eş değerde olmayabilir, fakat benzer nitelikler taşıdığı belirtilebilir. Çal örneğinde Ahmet ÇÖKELEZ fonksiyonu, gerçek ve tüzel kişilerde uzun süreç sonucu oluşan ormana ekonomik gözle bakma olgusunun ya-

rattığı ağaçlandırma yapma doğrultusundaki potansiyelin yönlendirmesini sağlamış, gerçek ve tüzel kişilerin bu yöndeki ilgilerinin pratik hayata geçmesinde aktif rol oynamıştır. Çal örneğinde Ahmet ÇÖKELEZ fonksiyonu etkilidir. Fakat bu etki sadece örnek olma ve kişileri yönlendirme şeklinde gözükmektedir.

Çal örneğinin ortaya çıkmasında ve özel ağaçlandırma yapmaya yönelik potansiyelin oluşmasında; gerek orman ve ağacın ekonomik gözle bakılması ve gerekse kişilerde oluşan ağaçlandırma yapmaya yönelik potansiyelin bir kişi tarafından yönlendirilmesi kadar, özel ağaçlandırma yapılan alanların nitelikleride etkili olmuştur. Çal kelime anlamıyla kıraç ve bozkır alan anlamına gelmektedir. Özel ağaçlandırma yapılan alanların nitelikleride bu anlamla eş değerdedir. Alan araştırmalarında, özel ağaçlandırma yapılan sahalar ekolojik faktörler (fizyografik, edofik, klimatik ve biyotik) açısından gözlem ve analize tabi tutulmuştur. Bu gözlem ve analizlerden çıkan sonuçlar özel ağaçlandırma çalışmalarının ortaya çıkmasına zemin hazırlayacak cinstendir.

Çalyöresinde özel ağaçlandırma yapılan alanlarda, toprakları tüketircesine etkileyen çok güçlü bir erozyon vardır. Toprakların büyük bir bölümü hafif yada ileri derecede erozyon zararı ile karşı karşıyadır. Özel ağaçlandırma yapılan sahalar yeterince bitki örtüsünden yoksundur. Bu durum su ve rüzgar erozyonunu hızlandıran bir etken olmaktadır. Yağışlar doğrudan toprağın üzerine düşmekte bilhassa yağmurun dövme etkisi, yüzeysel akışa yol açmaktadır. Sonuçta zaten sığ olan toprak tabakası erozyonla akıp gitmekte, taşlı bir arazi üst yapısı oluşmakta, hatta anakaya bile ortaya çıkmaktadır. Bu şekilde bir görünüm kazanan araziler hiç bir kullanım alanına konu olamamaktadır. Tarımsal üretim için kullanılamamakta; çünkü bu nitelikteki arazilerde (eğim, sığ ve taşlı toprak yapısı vs) tarımsal toprak işleme yöntemlerinin kullanılması güçtür. Ayrıca arazi klasifikasyonu açısındanda, tarımsal üretim alanı değildirler. Bu arazilerin mera olarakta kullanımı güçtür, zira otsu bitkilerin yetişebileceği toprak elverişli değildir, mera bitkilerinin dağılımı ve miktarıda yetersizdir. Mera olarak kullanılan alanlarda hayvanlar beslenmekte yarı aç-yarı tok dolaşmaktadır. İşte bu nitelikleri arazilerin sahibi olan gerçek kişiler ağaçlandırma yolunu seçmişler ve arazilerini bu amaçla değerlendirme uğraşısına girmişlerdir. Aynı durum tüzel kişiliğe haiz (köy ve belediye tüzel kişilikleri) arazilerde de vardır. Tüzel kişilerde arazilerini ağaçlandırma yoluyla değerlendirme yolunu seçmişlerdir.

Dikilen ağaç türününde Çal yöresinde özel ağaçlandırma çalışmalarının yapılması ve artmasında etkili olduğu belirtilebilir. Gerçek ve tüzel kişiler yaptıkları ağaçlandırmalarda genelde kızılçam (Pinus brutia) kullanmaktadır. Türkiye'nin sahip olduğu doğal ağaç türlerinden biri olan kızılçam hızlı bir gelişme gösteren tür olması, nedeniyle kısa zamanda ekonomik nitelikte ürün verebilmektedir. Ağaçlandırmalarda da bu türün kullanılması, özel ağaçlandırmaları daha cezip hale getirmektedir. Zira ağaçlandırma yapan gerçek ve tüzel kişiler hızlı gelişen bu ağaç türüyle, ekonomik nitelikte mal üreteceklerini inanmışlardır.

Gerçek ve tüzel kişilerin ağaçlandırma yapmasını zemin hazırlayan diğer bir husus ise ağaçlandırma maliyetidir. Çal yöresinde 1 ha. sahanın maliyeti 20.000 ila 50.000 TL arasında değişmektedir. Maliyetin bu kadar düşük olması gerekçesi ağaçlandırma yapan kişilerin kendi işgüçlerini kullanmasıdır. Devlet ormanı açıklığından ve hazine arazisinden 1 ha (10 dekar) sahayı tevzii ve temlik ettiren kişi 1985 maliyetleriyle bu ağaçlandırmayı yapabilmektedir.

Sonuç olarak, yukarıda açıkladığımız gerçeklerle Çal yöresindeki gerçek ve tüzel kişiler ağaçlandırma yapmayı ve orman kurmayı benimsemişlerdir. Alan araştırma objelerinde gerçek ve tüzel kişilere «Hayvancılık, ormancılık, ziraat, bunlardan hangisini istersiniz?» şeklinde soru yöneltildiğinde Çal yöresi kırsal halkı «Çam» istiyoruz diyebilmiştir.

4.2. GERÇEK VE TÜZEL KİŞİLER TARAFINDAN TESİS EDİLEN ORMANLARDA AĞAÇLANDIRMA TEKNİĞİNE AİT BULGULAR

Çal yöresinde, gerçek ve tüzel kişilerce yapılan ağaçlandırma çalışmalarında ağaçlandırma tekniğine ters düşen durumlar vardır. Arazi incelemeleri neticelerine göre; gerek toprak hazırlığı ve gerekse fidan dikimi esnasında, yanlış ağaçlandırma tekniği uygulamaları göze çarpmaktadır.

Çal yöresi özel ağaçlandırma çalışmalarının yapıldığı arazilerin büyük çoğunluğunda diri örtünün bulunmaması nedeniyle, ağaçlandırma tekniğinin başlangıcı olan arazi hazırlığı (diri örtü temizliği) pek ihtiyaç duyulmamaktadır. Bu nedenle ağaçlandırma tekniği açısından en çok yapılan işlem toprak hazırlığı ve fidan dikimi olmaktadır. Bu işlemlerinde tekniğine göre yapıldığı söylenemez. Özellikle Aşağıseyit, Yukarıseyit ve İsabey özel ağaçlandırmalarında bu durum gözlenmiştir. Bu yerleşim birimlerinde ağaçlandırma yapan gerçek ve tüzel kişiler, basit bir toprak işlemesi yapmakta, (hatta hiç toprak işlemesi yapmayan kişilerde vardır.) tekniğe hiç uygun olmayan bir fidan çukuru açmakta ve fidanı bu çukura gömmektedir. Sonuçta fidanların tutma oranıda düşük olmaktadır.

Süller yöresinde yapılan ağaçlandırmaların bir ölçüde tekniğine uygun olarak yapıldığı söylenebilir. Zira bu çevrede yapılan ağaçlandırmalarda, işçi gücünün yanısıra makina gücüde kullanılmaktadır. Bu yerleşim biriminde diri örtünün bulunmadığı alanlarda traktöre pulluk takılmakta ve tesviye eğrilerine paralel olarak 2-3 metre aralıklarla sürüm yapılmaktadır. Toprak işleme ve aynı zamanda teras yapımı olarakda nitelendirilebilecek bu işlemde, toprak 30-35 cm. derinlikte ve 40-50 cm. genişlikte işlenmekte ve yamaç tarafına az bir meyil verilmektedir. Ayrıca uygulama, kontrol ve denetim ünitesi Çal Orman İşletme Müdürlüğü'de Süller yöresindeki gerçek ve tüzel kişilerin ağaçlandırma tekniğinin bazı gereklerini yerine getirdiğini belirtmektedir.

Toprak işleme açısından diğer yerleşim birimleri değerlendirilecek olursa Çal Merkez ve Selcen'in bazı

ağaçlandırma alanları istisna genelde iyi olduğu söylenebilir. Hançalar'da ise tekniğe uygun toprak işlemesi yapılmamaktadır.

Araştırma alanında ağaçlandırma tekniğine ait değer bir bulgu ise fidan dikimindeki yanlışlıklardır. Gerek dikim esnasında ve gerekse dikim aralıklarının verilmesinde hatalar gözlenmektedir. Ağaçlandırma yapan kişiler fidan dikimini teknik olarak yapmaması sonucunda kök kıvrıklıkları oluşmakta, dikim çukurunda hava boşlukları kalmakta, neticede fidanların tutma şansları azalmaktadır. Bunun yanında bir fidan çukuruna birden fazla (arazi incelemelerinde 3-4 tane sayılmıştır.) fidan dikilmesi olayıda vardır. Bu ağaçlandırma tekniği açısından yanlış bir uygulamadır. Nitekim arazi incelemelerinde böyle dikilen fidanların hepsinin tuttuğu ve bir fidan çukurunda bulunan 3-4 adet fidanın hatalı bir gelişme gösterdiği ortaya çıkmıştır.

Alan araştırma objesi olarak seçilen tüm yerleşim birimlerinde özel ağaçlandırma yapan gerçek ve tüzel kişiler aağçlandırma tekniğine ait sorulara yeterince cevap verememişlerdir. Kısacası ağaçlandırma çalışmalarını zirai çalışmayla (özellikle bağcılık) bağdaştırmaktadırlar.

4.3. GERÇEK VE TÜZEL KİŞİLERCE TESİS EDİLEN ORMANLARDA SİLVİKÜLTÜR TEKNİĞİNE AİT BULGULAR

Çal yöresinde tesis edilmiş gerçek ve tüzel kişilere ait özel ormanlarda silvikültür tedbirlerinin yeterince uygulandığı söylenemez. Bunda en önemli etken ağaçlandırma yapan kişilerin ormancılığı ve ormancılık tekniklerini bilmemesinden kaynaklanmaktadır. Özel ağaçlandırma çalışmaları yapan kişilerin çoğunluğunun zirai üretimle iştigal etmeleri, onların ormancılık çalışmalarını zirai bir faaliyet gibi görmelerine yol açmaktadır.

Daha önce ağaçlandırma tekniğine ait bulgular bölümünde açıklandığı üzere özel orman tesis edilen alanlarda bir fidan çukuruna birden fazla dikim yapılması, dikim aralıklarının sık olması, toprak işlemesinin üzerinde yeterince durulmaması; silvikültürel bakım tekniklerinin önemini artırmaktadır. Fakat özel ağaçlandırma yapan tesisler bakım tekniklerini bilmediğinden tesis edilen özel ormanlar silvikültürel müdahaleler görmemiştir. Hatta kişilerin ağaç kesmeye karşı bir düşünceyede kapılmaları nedeniyle, özel ormanlar bakımsız kalmıştır. Bir fidan çukuruna birden fazla fidan dikimi neticesinde fidanların tümü tutmuş ,bu durum fidanların gelişmesini etkilemiş ve ayıklama yoluna gidilmediği içinde yetişme ortamı faktörlerini birden fazla fidanın paylaşması sonucunda ormanlar zayıf düşmüştür.

Çal yöresinde gerçek ve tüzel kişilerce tesis edilen ormanların büyük çoğunluğu gençlik ve sıklık çağındadır.

Bu ormanlara uygulanacak silvikültürel bakım tekniği ise sıklık bakımıdır. Ayrıca sırıklık ve direklik çağına ulaşmış mesçerelerde görülmektedir. Bu çağa ulaşmış ormanlarda uygulanacak bakım tekniği ise aralama müdahaleleridir. Arazi incelemelerinden çıkan sonuç ise her iki çağdaki ağaçlandırmaların yerine, zamanına ve tekniğine göre bakım görmediğidir. Orman tesis eden gerçek ve tüzel kişilerin, orman bakım tekniklerini bilmemesi neticesinde ormanlar bakımsız kalmış teknik müdahaleler görmemiştir.

4.4. GERÇEK VE TÜZEL KİŞİLERCE TESİS EDİLEN ORMANLARIN KORUNMASINA AİT BULGULAR

Araştırmalarımızda Çal yöresindeki gerçek ve tüzel kişilere ait ormanların korunması konusunda, büyük sorunlar olduğu gözlenmiştir.

Ormancılık mevzuatı gereği hükmi şahsiyete haiz amme müesseselerine ait ormanlar ile hususi ormanların korunması devletin kontrol ve murakabası altında sahiplerine aittir denilmektedir. (6831 sayılı Orman Kanunu 48 ve 55. maddeleri) Yani bu ormanlara gelebilecek herhangi bir tehlikeyi bertaraf etmek sahiplerine düşmektedir. Yine ormancılık mevzuatı gereği hükmi sahsiyete haiz amme müesseselerine ait ormanlar ile hususi ormanlarda meydana gelecek zararları ve suçların tespitini, delillerin toplanması, suç zaptı ile tevsik edilmesi girevinide orman idaresine vermiştir. (6831 sayılı Orman Kanunu Madde 79)

Çal yöresindeki gerçek ve tüzel kişilere ait ormanlar ormancılık mevzuatı açısından bu mevzuat imkanları doğrultusunda korunmaya çalışılmaktadır.

Gerçek ve tüzel kişilere ait ormanlara yönelik en önemli zarar, hayvancılıkla uğraşan kişilerden gelmektedir. Çal yöresinde hayvancılık, daha çok mera hayvancılığı şeklinde olmakta ve hayvancılıkla uğraşan kişilerde sahipli araziler dışında kalan arazileri (köy ve belediye tüzel kişilikleri, hazine arazileri devlet ormanı açıklıkları) mera olarak görmekte ve bu amaçla kullanmaktadırlar. Bu arazilerde ağaçlandırma çalışmalarının yapılmasını hayvancılıkla uğraşan kişiler istememekte ve yapılan ağaçlandırma çalışmalarına tepki göstermektedirler. Ayrıca özel ağaçlandırma çalışmaları yapılan alanlarda hayvanlarını sokmakta, gerek hayvanların fideleri yemesi ve gerekse çiğnemek yoluyla toprağı sıkıştırmaları, ağaçlandırma alanlarında büyük zararlara yol açmaktadır. Ayrıca hayvancılıkla uğraşan kişilerin ağaçlandırmaları tepki amacıyla bilfiil kendilerininde zarar verdikleri ve bir gecede binlerce fidanı söküp attıklarını alan araştırma objelerinde ilişkiye geçilen gerçek ve tüzel kişiler ifade etmiştir. Yaptıkları ağaçlandırmaları korumak isteyen gerçek ve tüzel kişiler ağaçlandırma alanlarına yönelik bu tür zararları gidermek amacıyla Çal Orman işletme Müdürlüğü'ne ve Çal Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunmakta ve 6831 sayılı Orman Kanunun 48, 55 ve 79 maddelerine görede suç duyurusunun kovuşturmaları yapılmaya çalışılmaktadır.

Koruma konusunda gerçek ve tüzel kişilere yöneltilen sorulara karşı alınan cevaplar ilgi çekicidir. Gerçek ve tüzel kişiler koruma konusunda Çal işletme Müdürlüğü'nün kendilerine ilgi göstermediğini, suç duyurularını kanuni işleme koymadığını belirtmekte ve bu konuda orman idaresinden yakınmaktadırlar. Alan araştırma objelerinin tümünde bu bulgular elde

edilmiştir. Hancalar ve Süller yöresine ait bazı cevapları vermek burada yerinde olur. Bu yörelerdeki gerçek ve tüzel kişiler «Ağacımı diktim, korunmasını istiyorumki evde rahat uyuyayım», «Orman Muhafaza Memuru istiyoruz, ormancı gelsin, ara sıra bizin ormanlarıda dolaşsın», «Devlet ormanları gibi ormanlarımız korunsun», «Orman Kanunun 55. maddesinin değiştirilmesini istiyoruz» demektedirler. Yani gerçek ve tüzel kişiler, tesis ettikleri özel ormanların devlet ormanları gibi korunmalarını istemektedirler.

Koruma konusunda diğer bir mevzuat ise 2.7.1941 tarihinde çıkmış 4081 sayılı Çiftçi Mallarını Koruma kanunudur. Yerleşim birimlerindeki gerçek ve tüzel kişiler koruma konusuna bu mevzuat ve mevzuattaki müeyyideler yoluyla yaklaşmaya çalışmışlar, fakat kanunun çok eski olması ve müeyyidelerininde etkisiz oluşu nedeniyle istenilen başarı sağlanamamıştır. Bu kanun küçük alanlarda kalan ve orman sayılmayan yerlerde olan özel ağaçlandırmaların korunmasında kullanılmaya çalışılmaktadır. Cezai müeyyidelerinin az olması nedeniyle koruma konusunda hiç bir işe yaramamaktadır.

Gerçek ve tüzel kişilerce yapılan ağaçlandırma çalışmalarının tel ihatasına alınıp korunmadığıda arazi gözlemleriyle anlaşılmaktadır. Yapılan ağaçlandırma çalışmalarında koruma amacıyla bu türlü bir tedbir alınmadığı için özel ağaçlandırma sahaları bir çok tehlikelere açık kalabilmektedir.

Gerçek ve tüzel kişilere ait ormanlarda böcek ve mantar zararlıları ile yangın yönünden koruma konularıda ilgi çekmektedir. Özel ağaçlandırma alanlarındaki mesçerelerin sık olması ve birden fazla fidanın bir arada dikilmesi ve bakımı müdahalelerinin yapılmaması nedeniyle fideler ve ağaçlar zayıf düşmüş neticede ikincil zararlılarında etkilerine maruz kalmıştır. Bu tür zararlıların başında çam keseböceği (Thaumetopeidae pityocampa (Schiff) gelmektedir. Thaumetopoeidae familyasına mensup bu böcek kızılçam ibrelerini yiyerek ağaçları zayıflatma ve bu ağaçlara sekonder zararlı böceklerin ve mantarların gelmesine zemin hazırlamaktadır. Bu zararlıyı gören gerçek ve tüzel kişiler Çal Orman İşletme Müdürlüğü'ne başvurmuş işletmeninde ilgileriyle bu böceğe karşı mücadele yapılmıştır. Çal yöresi ormanlarına zarar veren diğer bir zararlı yaprak arısı zararlısıdır. Araştırmalarda mantar zararlısı gözlenmemiş olup, yangın zararının olabileceği belirtilebilir.

4.5. GERÇEK VE TÜZEL KİŞİLERCE AĞAÇLANDIRMA YAPILAN SAHALARDA EKOLOJİK FAKTÖRLER AÇISINDAN BULGULAR

Çal yöresinde ağaçlandırma yapılan araziler morfolojik özellikler olarak orta dağlık bir arazi görünümü şeklindedir. Ağaçlandırma çalışmaları daha çok arazinin yamaçlarında bilhassa alt yamaçlarında yapılmaktadır.

Ova tabanları ziraate ayrılmış olup zirai işletme türü açısından bağcılık yaygındır. Fakat yer yer özel ağaçlandırma çalışmaları yapılan yerlerin çoğunlukla tapulu araziler olmak üzere ziraat arazileriyle birlikte, iç içe olduğuda gözlenmektedir.

Gerçek ve tüzel kişilerce ağaçlandırılan alanlarda, toprak 25-30 cm. arasında bir derinlik kazanmakta, burada sığ bir toprak yapısını ortaya çıkarmaktadır. Toprağın çoğunlukla orta taşlı, yer yer erozyonun hat safhaya ulaştığı yerlerde ise çok taşlı olduğuda ilgi çekmektedir.

Çal yöresinde gerçek ve tüzel kişilerce yapılan ağaçlandırılan alanlar flora yönünden çok fakir bir görünümü vardır. Araziler gerek otsu bitki ve gerekse çalımsı tür vejetasyonları ile yeterince kaplı değildir. Otlatma yapılan sahalarda bile otlatmaya uygun bitki türü azdır ve dağılımıda uygun değildir. Kısacası ekolojik faktörler açısından karstik bir arazi görünümü vardır.

4.6. AĞAÇLANDIRMA YAPAN GERÇEK VE TÜZEL KİŞİLERİN BİLGİLENDİRİLMESİ VE AYDINLATILMASI KONUSUNA AİT BULGULAR

Türkiye'de ormancılık çalışmaları daha çok devlet eliyle yapılmakta, bu çalışmaları yürütecek kişilerde (yönetici ve teknik elemanlar) yapılacak işin mahiyeti ve önemine binaen mesleki eğitimlerden geçmektedirler. Bu eğitimler ormancılık öğretimi yapılan okullar (Orman Fakültesi) ile meslek içi eğitim kurumlarında yapılmaktadır. Ormancılık bilgileri ile donanmış kişiler ancak bu aşamalardan sonra ormancılık çalışmalarında görev almaktadır.

Çal yöresindeki gerçek ve tüzel kişiler ise hiç bir ormancılık eğitimi görmeden ormancılık çalışmalarını yapmaya başlamışlardır. Ağaçlandırma yapan kişilerin geçimlerini daha çok ziraatle sağlamaları, toprağa dayalı üretim olarak sadece zirai üretimi bilmeleri nedeniyle ormancılık çalışmalarınıda zirai çalışma olarak görmektedirler. Gerçek ve tüzel kişilere bu konularda yöneltilen sorulara karşı alınan cevaplardan ağaçlandırma yapan kişilerin ormancılığı ve ormancılık tekniklerini bilmedikleri ortaya çıkmıştır.

Özel ağaçlandırma yapan kişilere ormancılık konularında Çal Orman İşletme Müdürlüğü'nün bilgilendirme ve aydınlatma çalışmaları yapmadığı gerçek ve tüzel kişilerin ifadeleriyle anlaşılmıştır.

Ağaçlandırma çalışması içerisine giren kişilerin orman ve ormancılık bilgileri yeterli değildir, bu bilgi yetersizliği ise daha çok orman idaresinden kaynaklanmaktadır.

Özel Orman tesis eden kişilerin genel ormancılık ve ormancılık tekniği bilgilerinin olmaması yanında önemli bir bilgi eksikliğide hazine ve devlet ormanı açıklıklarında yapılacak ağaçlandırmaların uygulama prosedürünü (57. ve 63 madde uygulamaları) bilmemesi ve bu uygulamaların tanıtımının yapılmamasıdır. Hatta bu bilgi eksikliğinin sonucu öyle bir noktaya varmıştır ki «Biz devletin arazisini ağaçlandırıyoruz, yarın devlet yaptığımız bu ağaçlandırmayı elimizden alabilir» şeklinde düşüncelere vatandaşlar kapılabilmişler ve aralarında tartışmalara girebilmişlerdir. Kişilere «intifa ve irtifak hakkı nedir?» diye soru yöneltilmiş ve pek az kişiden cevap alınabilmiştir.

Gerçek ve tüzel kişiler hazine ve devlet ormanı açıklıklarında yapılan ağaçlandırmaların uygulama prosedürünü ve tekniğini bilememektedir. Özel Ağaçlandırma çalışmalarını yapan kişilerin bu uygulamalarda endişeleri vardır, araştırmada «Orman idaresine güvenmiyormusunuz?» şeklinde bir soru yöneltilmiş ve soruyu cevaplayan kişiler açık olarak «güvenmiyoruz» diyebilmiştir.

Özel ağaçlandırma yapan gerçek ve tüzel kişilerin ağaçlandırma ve silvikültür tekniğine ait bilgilerinin olmadığı daha önce belirtilmiştir. Gerçek ve tüzel kişilere «Orman idaresi dikim ve bakım konularında size bilgi vermiyormu?» şeklinde soru yöneltilmiş ve çoğu kişi bu konularda da bilgi verilmediğini belirtmiştir.

Özetliyecek olursak: Çal yöresinde ağaçlandırma çalışmalarına katılan gerçek ve tüzel kişilerin ormancılık ve ormancılık tekniği bilgileri yetersizdir, özel ağaçlandırmaların uygulama prosedürünü bilmemektedirler ve orman idaresine olan güvenleri tam değildir, bu konularda aydınlatıcı bilgi ve tanıtımlarda yapılmamaktadır.

4.7. AĞAÇLANDIRMA YAPAN GERÇEK VE TÜZEL KİŞİLERE TEŞVİK VE YARDIM KONUSUNA AİT BULGULAR

Çal yöresinde özel ağaçlandırma yapan gerçek ve tüzel kişilere teşvik ve yardım olarak ücretsiz ağaçlandırma projesi yapılmakta, ücretsiz fidan verilmekte ve kendi mülkiyetinde ağaçlandırma yapmışlar ise bu arazilerine vergi muhafiyeti getirilmektedir.

Fidan üretimi için Çal orman işletme müdürlüğü, Çal Belediyesinden arazi kiralamış ve burayı fidanlık olarak kullanmaya başlamıştır. Çal İlçe merkezinde fidanlık kurulması yerinde olmuş, gerek Çal merkez ve gerekse diğer yerleşim birimlerine seri ve süratli bir şekilde fidan sevkiyatının yapılması imkan dahiline gelmiştir. Diğer bir teşvik ve yardım olan ücretsiz ağaçlandırma projesi ise, Denizli Orman Bölge Müdürlüğü bazında yapılmaktadır. Vergi muhafiyeti o kadar yaygın değildir, zira vatandaşların çoğu bu olayı bilmemektedirler.

Gerçek ve tüzel kişilerin özel ağaçlandırmaları teşvik ve yardım konusunda başkaca beklentileride vardır. Bu durum, bu konuda gerçek ve tüzel kişilere yöneltilen sorulara verilen cevaplardan ortaya çıkmaktadır. Bu kişiler yapılan teşvik ve yardımlara kredi ve mali olanaklarında eklenmesini istemektedirler. Bu suretle daha çok ağaçlandırma yapacaklarınıda ifade etmektedirler.

4.8. GERÇEK VE TÜZEL KİŞİLERİN YAPTIĞI AĞAÇLANDIRMA ÇALIŞMALARININ MALİYETİNE AİT BULGULAR

Gerçek ve tüzel kişilerin yaptıkları özel ağaçlandırma çalışmaları, maliyetler açısından ilgi çekici özellikler göstermektedir.

Çal özel ormanları hakkında hazırlanan raporda, gerçek ve tüzel kişilere tevzi edilen sahaların 1. ha ağaçlandırma maliyetinin 1986 yılı fiatlarıyla 15.000 TL. olduğu belirtilmektedir. (GÜMÜŞTOP 1985). Ayrıca bu maliyetin Orman Genel Müdürlüğü tarafından yapılan ağaçlandırmaların 1/8'ine baliğ olduğunuda değinilmektedir.

Ağaçlandırma yapmak amacıyla talepte bulunan gerçek ve tüzel kişiler için hazırlanan ağaçlandırma projesinde 1. ha sahanın ağaçlandırma maliyetinin (teras yapımı, fidan dikme, bakım, koruma giderleri ile % 10 beklenmedik giderler dahil) 1986 fiatlarıyla 102.630 TL./ha olacaktır denilmektedir. Bu değer proje üzerinde belirlenmiş değerdir.

Fakat araştırmalarımızda, gerçek ve tüzel kişilere ağaçlandırma maliyetine ilişkin yönelttiğimiz sorularda, ağaçlandırma projesindeki maliyete ulaşılmadığı ortaya çıkmıştır. Uygulama kontrol ve denetim birimi olan Çal Orman İşletme Müdürlüğü'nden de, bu yönde bilgiler elde edilmiştir.

Çal yöresinde ağaçlandırma yapan gerçek ve tüzel kişiler 1. ha sahanın ağaçlandırılmasını 20.000 - 50.000 TL. gibi bir maliyetle yapabilmektedirler. (1986 yılı fiatlarıyla)

Belediye, köy ve kooperatif şeklindeki tüzel kişiler hariç, gerçek kişiler özel ağaçlandırma çalışmalarını genelde 1-3 ha gibi büyüklükteki alanlarda yapmaktadır. Bunun dekar olarak anlamı 10-30 dekardır. Gerçek kişilerin yaptıkları ağaçlandırmalara masraf olarak toprak işleme, teras yapımı ve fidan dikimi girmektedir. Çoğunluğu işgücü ile yapılacak bu işlemlerde gerçek kişiler bizzat kendileri çalışmakta ve kendi işgüçlerini kullanmaktadırlar. Gerçek kişlerin kendilerine ait işgüçleri görünmeyen masraf olarak belirtilmekte, gerçek masrafa dahil olmamaktadır. Ağaçlandırmada kullanılan fidan, Çal Orman İşletme Müdürlüğü tarafından ücretsiz olarak verilmekte ve fidan masrafa dahil olmamaktadır. Geriye sadece toprak işleme kalmaktadır. Toprak işleme ise tarım traktörleri ile yapılmakta ve 1. ha sahanın toprak işleme mahiyeti 1986 fiatlarıyla 15.000 TL. olmaktadır. Bu suretle maliyet şekillenmekte gerçek kişiler 1986 fiatlarıyla 1. ha sahayı 20.000 TL. masraf yaparak ağaçlandırabilmektedir. Bu maliyete bakımla, koruma giderleri dahil değildir. Bakım ve koruma giderlerininde dahil edilmesiyle bu masraf, bir ölçü daha artabilir. Fakat bakım işlerinin yine gerçek kişilerin kendileri tarafından yapılması ve korumaya ilişkin tedbirlerin (Tel, çit ile çevirme, bekçi tutma vs.) alınmaması nedeniyle bu masraf işlemleri de maliyette yansımamaktadır. Bunun yanı sıra ağaçlandırma yapan gerçek kişiler yaptıkları ağaçlandırmalarda, kendi işgüçleri yanında işçi tutarak ve bunlara ücret ödeyerek işgücü kullanabilmektedir. Bu suretle işçilere ödenen ücretler nedeniyle, ağaçlandırma masraflarını biraz daha artabilmektedir.

Tüzel kişilerin (belediye ve köy tüzel kişilikleri vs.) ağaçlandırma masrafları, gerçek kişilere nazaran daha yüksek olmaktadır. Çünkü yapılacak tüm ağaçlandırma işleri, bizzat işçi tutularak yaptırılmaktadır. Bu nedenle masraflar yüksek olabilmekte ve 1. ha. sahanın maliyeti 50.000 TL. ulaşabilmektedir.

4.9. GERÇEK VE TÜZEL KİŞİLERE AİT ORMANLARDA FAYDALANMA AÇISINDAN BULGULAR

Çal yöresinde gerçek ve tüzel kişilerce tesis edilen özel ormanlarda, meşcere gelişme çağları açısından gençlik ve sıklık, (1.30 m'deki kabuklu çap 7.9 cm'ye kadar) sırıklık ve direklik (1.30 m'deki kabuklu çap 8 - 19,9 cm kadar) ile ince ağaçlık (1.30 m'deki kabuklu çap 20.35,9 cm'ye kadar) çağları görülmektedir. Bu ağaçlardan alan itibariyle en çok yaygın olan ise gençlik ve sıklık çağlarıdır. Yani genelde tesis edilen ormanların büyük bir bölümü (Özellikle 1982'den sonra) birer silvikültürel sıklık bakımı objesidir. Bu nitelikleri nedeniyle, şimdilik bu ormanlardan faydalanma düşünülmemektedir. Fakat ayıklama kesimleri ile yakacak ürün elde edilebilmektedir.

Diğer gelişim çağları olan sırıklık ve direklik ile ince ağaçlık çağları ise birer silvikültürel aralama bakım objeleridir. Aralama müdahaleleriyle bu ormanlardan yapacak yakacak olmak üzere, çeşitli ürünler elde edilebilmektedir.

Bu açıklamalarımız daha çok Çal Belediyesi kamu tüzel kişiliğine ait ormanlar için geçerlidir. Zira Çal yöresinde faydalanma açısından amenajman planı dahilinde işletilen tek orman, Çal Belediyesi özel ormanları olmaktadır. Çal Belediyesi 1986 yılında sahip olduğu ince ağaçlık çağındaki ormanlara aralama müdahaleleri yapmış, bu müdahaleler sonucu yapacak ve yakacak ürünler elde edilmiş ve Belediye Başkanının ifadesine göre bu ormanlar Çal Belediyesine 10 milyon TL. civarı gelir getirmiştir.

Çal belediyesi dışındaki ormanlardan faydalanmanın düzenli yapıldığı söylenemez. Çünkü özel orman tesis eden kişiler, hangi gelişme çağında ne tür bir müdahale ile ne nitelikte ürün elde edeceklerini bilmemektedirler. Çal Belediyesi dışında kalan gerçek ve tüzel kişilere ait ormanların hiç birinin amenajman planı da yoktur. Halk sahip olduğu ormanlardan düzensiz bir şekilde faydalanmaktadır. Bu faydalanma türüde çoğunlukla yakacak odun şeklinde olmaktadır. Orman tesis temiş kişiler gerek ağaçların dallarını budayarak ve gerekse ibreleri toplayarak yakacak ihtiyaçlarını temin etmektedir. Bu konuda gerçek ve tüzel kişilere yöneltilen sorularda da bu tür cevaplar alınmıştır.

Araştırmada gerçek ve tüzel kişilere «yaptığımız ağaçlandırmalardan nasıl faydalanacaksınız, elde ettiğiniz ürünleri nasıl değerlendireceksiniz?» şeklinde sorular yöneltilmiştir. Alınan cevaplar ise genelde ortak bir nitelik taşımaktadır. Kişiler yaptıkları ağaçlandırmaları ekonomik bir gözle bakmakta, odundan ve kerestesinden faydalanacaklarını, kendi ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra satmayı düşündüklerini belirtmektedirler.

Çal yöresi özel ormanlarında faydalanma açısından belirtilebilecek diğer bir husus ise Çal Belediyesi özel ormanının rekratif gayelerle kullanılmasıdır. Çal Belediyesi özel ormanı İlçe merkezindeki halka, dinlenme ve eğlenme gibi, sosyal ve kollektif bir hizmet de yapabilmektedir.

4.10. GERÇEK VE TÜZEL KİŞİLERCE YAPILAN AĞAÇLANDIRMALARDA KARŞILAŞILAN ZORLUKLARA AİT BULGULAR

Özel ağaçlandırma çalışmaları yapan gerçek ve tüzel kişilere, yaptıkları bu çalışmalar nedeniyle çeşitli tepkiler gelebilmektedir. Bu tepkiler daha çok hayvancılıkla uğraşan kişilerin gösterdikleri tepkilerdir. Bu kişiler ağaçlandırmalarla meraların daraldığını, kendilerine otlatma yapacak alanın kalmadığını belirtmekte ve ağaçlandırmaların yapılmasına karşı çıkmaktadırlar.

Hayvancılıkla uğraşan bu kişilerin tepkilerini Çal İlçesi'ndeki bazı resmi kurumlarda ilgi gösterebilmektedir. Hayvancılıkla uğraşan kişilerin ağaçlandırmalara karşı ilgi gösteren kurumların başında ise Tarım ve Orman Köy İşleri Bakanlığı Çal İlçe Müdürlüğü gelmektedir. Bu resmi kurum ağaçlandırma yapılan alanlara meradır diyebilmekte ve hayvancılıkla uğraşan kişilerin bu alanları mera olarak kullanmasını destekleyebilmektedir. Ayrıca Çal ilçesi Hükümet Veterinerliğinde tutumu aynı şekildedir. Sonuçta Çal yöresi topraklarının çeşitli kullanım alanlarına (Tarım, orman, mera) tahsisinde resmi kurumlar arasında da büyük ihtilaflar çıkmaktadır. Bu ihtilafların çıkmasının temel dayanağı ülke topraklarının çeşitli kullanım alanlarını belirleyen çalışmaların yapılmamış olması ve kadastro-mülkiyet sorunlarının çözümlenmemiş olmasıdır. Gerek uygulama birimleri (Çal Orman İşletme Müdürlüğü, Tarım Orman ve Köyişleri Çal ilçe Müdürlüğü) gerekse gerçek ve tüzel kişiler açısından bu sorunlar uygulamalarda içinden çıkılamaz zorluklar getirebilmektedir.

Ağaçlandırmalara gösterilen tepkiler yanında yapılan ağaçlandırmalar ve tesis edilen ormanlardan faydalanmanın düzenlenmesininde büyük zorlukla olacağı belirtilmektedir. Zira tesis edilen ormanlarda faydalanma da hangi kanun hükümlerinin (6831 sayılı orman kanununun 46, 51 ve 119. maddeleri) uygulanacağı daha ortaya çıkmamıştır. Bunun için Çal yöresi ormanlarının envanterle orman sayılıp sayılmadığı (Orman Kanunu, Madde 1) ortaya çıkması gerekmektedir.

Ağaçlandırma yapan gerçek ve tüzel kişiler devlet ormanı açıklıklarında ve hazine arazilerinde yapdıkları ağaçlandırma çalışmalarının uygulama prosüdüründen yakınmaktadır. Bu yakınmada gerçek ve tüzel kişilerin uygulamada karşılaştığı bir zorluk olarak yorumlanabilir. Gerçek ve tüzel kişiler bu zorlukları bürokratik engeller olarak görmekte ve bu işlemlerin sadeleştirilmesini istemektedirler.

5. SONUÇ

Çal yöresi Özel Orman İşletmeciliği ve Özel ağaçlandırmaları, Türkiye Ormancılığına mal olmuş bir olaydır. Çal yöresi halkı orman kurmaya ve yetiştirmeye özenmiş ve bu konuda başarılı çalışmalar yapmıştır. Ağaçlandırma yapmaya yönelik talep halktan gelmektedir. Bu talebin oluşması ise uzun bir süreç geçirmiştir. Halk bu ağaçlandırmaları daha çok kendi ihtiyaçlarını karşılamak maksadıyla yapmaktadır.

1982 yılına kadar ağaçlandırma yapan gerçek ve tüzel kişilerin sadece kendi mülkiyetlerinde ağaçlandırma yapmaları, orman tesis etmeye yönelik ilgilerinin bir göstergesidir. Bu ilgilerinin gerekçesi ise ağaçlandırma yoluyla ekonomik nitelikte ürün elde edebilecekleri ve bu üründen gelir sağlayabileceklerini inanmalarıdır. Çal yöresindeki gerçek ve tüzel kişilerin ağaçandırmaya yönelik taleplerinin oluşmasında değişik faktörlerde (verimsiz araziler, hızlı erozyon, tarıma uygun olmayan topraklar, ağaçlandırma maliyetinin ucuzluğu vesaire,) etkili olmuştur.

Çal yöresinde ağaçlandırma yapan ve bunu bizzat asli görev olarak yüklenen kuruluş Çal orman İşletme Müdürlüğü'dür. Çal Orman İşletme Müdürlüğü'nün 108.027 ha. ormanlık sahası vardır. Bu sahanın 17.954 ha koru, 34061 ha bozuk koru, 56.012 ha. bozuk baltalık ve makiliktir. İşletmenin potansiyel ağaçlandırma sahaları 138.415 ha. dır. Ve Çal Orman İşletme Müdürlüğü bu güne kadar 4.736 ha ağaçlandırma yapabilmiştir. Gerçek ve tüzel kişilerin tesis ettikleri özel orman sahası ise 3752 ha dır. Çal Orman İşletme Müdürlüğü'nün 129.927 ha ağaçlandırma yapması gereken sahası bulunmaktadır. Yıllık ağaçlandırma programlarıyla Çal orman İşletme Müdürlüğü bu sahanın tümünü ancak 60-70 yıl gibi bir sürede ağaçlandırabilecektir. 60-70 yıl gibi bir süre ormancılık üretimi için önemli bir kayıptır. Fakat Çal Orman İşletme Müdürlüğü'nün yanında gerçek ve tüzel kişilerde özel olarak ağaçlandırma çalışmalarına katılmaları belki bir ölçüde üretim kaybı olan bu sürenin azalmasında yardımcı olabilecektir. O nedenledir ki Çal yöresinde Orman İşletme Müdürlüğü yanı sıra, gerçek ve tüzel kişilerinde ağaçlandırma çalışmasına katılmaları Çal yöresinin orman varlığının arttırılmasında olumlu sonuçlar doğurmuştur.

Türkiye'nin orman varlığının arttırılmasında da Çal yöresi örnek olarak alınabilir. Orman Genel Müdürlüğü'nün yaptığı ağaçlandırmaların yanında orman tesis etmek isteyen gerçek ve tüzel kişilerde ağaçlandırma çalışmalarına katılabilir. Bu suretle Türkiye orman varlığının arttırılması için geçirilecek süreç kısaltılabilir. Fakat dikkat edilmesi gereken önemli hususlar vardır. Bu hususlar öneriler bölümünde belirtilmiştir.

6. ÖNERİLER

«Özel Orman İşletmeciliği ve Özel Ağaçlandırmalar» Çalışmalarında alınması gerekli tedbir ve teklifler öneriler başlığı altında Çal örneği ve çalışmaların Türkiye geneline yaygınlaştırılması olarak aşağıda iki şekilde verilmiştir.

6.1. ÇAL ÖRNEĞİ İÇİN ÖNERİLER

1 — Gerçek ve Tüzel kişilerin yaptıkları ağaçlandırmalardan beklentileri vardır. Bu daha çok ekonomik ürün şeklinde kendini göstermektedir. Özel Ağaçlandırmaların yaygınlaşması için gerçek ve tüzel kişilerin bu bakış açısının geliştirilmesi gereklidir. Ormancılık gelirinin, zirai gelirle aynı olmadığı fakat zaman içerisinde elde edilecek ürünün niteliğine göre, belirli bir süre beklentiden sonra gelir alınabileceği anlatılmalı ve Çal ilçesinin yerleşim birimlerindeki örnekler bu kişilere gösterilmelidir.

2 — Çal Örneğinin ortaya çıkmasında önemli etkiye sahip ormancılık günleri (Ağaç bayramları, Orman Haftaları) etkili bir şekilde kutlanmalı ve ağaçlandırmaların yaygınlık kazanmadığı yörelerde Çal Orman İşletme Müdürlüğü tarafından örnek orman tesisi yoluna gidilmelidir. Tesis edilen bu ormanların gelişme ve büyümeleri koruma yoluyla garanti altına alınıp, gerçek ve tüzel kişilerin bu gelişme ve büyümeleri görmeleri sağlanmalıdır.

3 — Çal yöresinde ağaçlandırma yapan gerçek ve tüzel kişilerin ağaçlandırma tekniği ve bilgileri yeterli değildir. Bu bilgi yetersizliği ağaçlandırma çalışmalarının başarısını azaltmaktadır. Bu nedenle Çal Orman İşletme Müdürlüğü teknik elemanları gerçek ve tüzel kişilere ağaçlandırma tekniği konularında ve bilhassa toprak hazırlığı ve fidan dikimi ile fidan aralık-mesafeleri hakkında bilgi vermesi gereklidir. Ve örnek sahalar alarak, tatbikat yapmak suretiyle kişilere göstermelidir.

4 — Çal yöresinde ağaçlandırma yapan gerçek ve tüzel kişilerin silvikültür tekniğine ait bilgileride yeterli değildir. Tesis edilen özel ağaçlandırma sahalarının bakımsız kalmaması için kişiler bu konuda aydınlatılmalıdır. Bunun için değişik niteliklerdeki silvikültür bakım objeleri (gençlik sıklık, sırıklık-direklik vs.) seçilmeli, örnek olarak bakım tekniği işlemleri uygulanmalı, bu uygulamalar gerçek ve tüzel kişilere gösterilmeli ve tesis ettikleri özel ormanlardada bu işlemleri yapmaları belirtilmelidir.

5 — Çal yöresindeki Özel ormanların korunması önemli bir sorun olarak gözükmektedir. Her ne kadar gerçek ve tüzel kişilere ait ormanların korunması görevi, orman kanununa göre sahiplerine ait ise orman idaresinde bu konuda görevler düşmektedir. Orman kanununun 79. maddesine göre bu ormanlara yönelik suçların kovuşturulması suç zaptı ile tevsik edilmesi orman idaresine verilmiştir. Fakat Çal İşletme Müdürlüğü bu prosedürü etkili bir şekilde uygulayamamaktadır. Bu nedenle özel ormanlara yönelik suçların kovuşturulmasına Çal Orman İşletme Müdürlüğü önem vermelidir.

Orman sayılmayan yerlerin korunması ise 2.7.1941 tarih ve 4081 sayılı Çiftçi Mallarını Koruma Kanunuyla yapılacaktır. Bu kanunun etkisiz ve eski olan müeyyideleri derhal değiştirilmeli ve güncelleştirilmelidir.

Ayrıca özel ormanlara gelen zararları suç duyurusu şeklinde bildiren gerçek ve tüzel kişilere de ilgi gösterilmelidir.

Koruma konusunda ise diğer bir husus ise böcek ve mantar zararlarıdır. Bu tür zararlarıda orman idaresi teknik bir müdahale uygulayarak gerçek ve tüzel kişilere yardımcı olmalıdır.

6 — Çal yöresinde ağaçlandırma yapan gerçek ve tüzel kişilerin bilgi düzeyleri yeterli değildir. Gerek kendi mülkiyetinde ve gerekse devlet ormanı açıklığı veya hazine arazisinde, orman tesis eden kişilerin düşüncelerinde bir çok soru vardır. Orman-

cılığı ve ormancılık tekniğini bilmemektedir. Devlet ormanlarında veya hazine arazilerinde yaptıkları özel ağaçlandırmaların ileride ellerinden alınabileceğini dahi düşünmekte ve orman idaresine de güvenmemektedirler. Özel ağaçlandırmalarda uygulanan prosedürü de bilmemektedirler. Bu nedenledir ki gerçek ve tüzel kişilerin bu hususlarda bilgilendirilmesi ve aydınlatılması konuları büyük önem taşımaktadır. Orman idaresinin bu sorunları çözümlenmesi için tanıtımlar yapması gerekir. Bunun için yapılacak işlemler; broşürler, dergiler, tanıtıcı kitapların hazırlanması ve dağıtılması; konferanslar ve seminerler düzenlenmesi ile gerçek ve tüzel kişilerin bizzat katılacağı tatbikatlar olarak belirtilebilir.

7 — Çal yöresi özel ağaçlandırma çalışmalarının teşvik ve yardım büyük önem kazanmaktadır. Gerçek ve tüzel kişilere bu konuda mali ve maddi yardımlar yapılmalı ve bunlar genişletilmelidir. 22.5.1987 tarih ve 3373 sayılı kanunla 64. maddeye istinaden kurulan «Ağaçlandırma Fonu»ndan öncelikle yararlandırılmalıdır.

Fidan ve teknik yardım yoğun bir şekilde yapılmalı, kendi mülkiyetinde ağaçlandırma yapan kişilerin arazilerinin vergi muhafiyeti yerine getirilmelidir.

8 — Çal yöresinde tesis edilen özel ormanlardan faydalanmanın düzenlenmesi için Orman Kanunun 1. maddesine göre orman sayılan ve orman sayılmayan yerlerin belirlenmesi gerekir. Hususi veya kamu tüzel kişiliğine ait orman olarak belirlenen alanlarının amenajman planlarının yaptırılarak faydalanmanın düzene bağlanması, orman sayılmayan yerlerin ise Orman Kanunun 116. maddesine göre orman sayılmayan yerlere ait yönetmelik hükümlerinin uygulanması gereklidir.

9 — Gerçek ve tüzel kişilerin yaptıkları ağaçlandırmalara tepki gösteren şahıslar hayvancılıkla uğraşan kişilerdir. Bu kişilerin tepkileri mera islah projelerinin düzenlenmesi ve uygulamaya konulması, ahır hayvancılığına geçiş yönünde destek olunması suretiyle azaltılabilir.

10 — Çal yöresi özel ağaçlandırmalarının uygulamalarında değişik devlet meslek kuruluşları ile orman idaresi arasında sürtüşmeler olabilmektedir. Bunların başında ziraat ve veteriner meslek grupları gelmektedir. Bunun için yapılan çalışmalar bu meslek gruplarına anlatılmalı, koordineli çalışma zemini hazırlanmalıdır.

11 — Çal yöresindeki gerçek ve tüzel kişileri teşvik ve destek etmek amacıyla ormancılıkla ilgili festivaller düzenlenebilir, musabakalar hazırlanabilir, dereceye girenler ödüllendirilerek ağaçlandırma çalışmalarına ilgi çekebilir.

12 — Çal yöresinde gerçek ve tüzel kişilerin devlet ormanları ve hazine arazilerinde yaptıkları ağaçlandırma çalışmalarında uygulanan prosedürün uzun olmasından yakınmaktadır. Bunun kısaltılma yolları aranmalıdır.

6.2. ÇAL ÖRNEĞİNİN TÜRKİYE GENELİNE YAYGINLAŞTIRILMASI İÇİN ÖNERİLER

Genel ormancılık politikaları gözlendiğinde bilhassa en son çıkan mevzuatlar neticesinde (5.6.1986 tarih 3302 sayılı kanun ile 22.5.1987 tarih ve 3373 sayılı Kanunlar) ormancılık çalışmalarının içerisine, ormancılık teşkilatının yanısıra diğer kamu tüzel kişilikleri ile gerçek ve tüzel kişilerinde yer alması doğrultusunda bir gidişatın varlığı ortaya çıkmaktadır. Bu daha çok ağaçlandırma yapmaya ve orman tesis etmeye yönelik tedbirlerle kendisini göstermektedir. Çal örneğide bu tür yönlenmede verdiği işaretlerle etkili olmuştur.

Türkiye orman varlığının artırılmasında Orman Genel Müdürlüğü yanında diğer gerçek ve tüzel kişilerde görev alabilmektedir. Gerçek ve tüzel kişilerin yapacağı özel ağaçlandırmalar için Çal örneğide gözönünde tutularak alınabilecek tedbir ve teklifler aşağıdaki öneriler şeklinde verilebilir.

1 — Özel ağaçlandırmaların Türkiye geneline yaygınlaştırılması için Çal yöresinin özellik ve niteliklerine sahip olanlar seçilmeli ve çalışmalar pilot bölge olarak buralardan başlatılmalıdır.

2 — Özel ağaçlandırma çalışmalarının ülke genelinde yaygınlaştırılması bilgi akışı, kontrol ve denetim mekanizması sorunlarını doğuracağı için bu sorunların üstesinden gelecek ve özel ağaçlandırmaların işlerliğini sağlayacak Orman Genel Müdürlüğü Ağaçlandırma ve Silvikültür Daire Başkanlığına bağlı «Özel Ağaçlandırmalar Şube Müdürlüğü» kurulmalı, bu departmanın görevleri taşra teşkilatı düzeyine yaygınlaştırılmalıdır. Ayrıca merkez teşkilatında «Özel Orman İşletmeleri Şube Müdürlüğü»nün kurulmasıda bu çalışmaların işlerliğini sağlayabilen bir departman olabilecektir.

3 — Türkiye genelinde gerçek ve tüzel kişilerin ormancılık ve ormancılık tekniği konularında bilgileri olmayabilir. Ayrıca özel ağaçlandırma prosedürlerinide bilmeyebilirler. Bunun için Orman Bölge Müdürlükleri ve İşletmeler bazında bu konularda bilgi verecek tanıtım, bilgilendirme ve aydınlatma büroları kurulmalıdır. Ağaçlandırma talebinde bulunacak gerçek ve tüzel kişilerin yanlış bilgilerle donanması önlenmelidir. Özel ağaçlandırma uygulamalarının tekniği tüm açıklığı ve en ince ayrıntılarına kadar anlatılmalıdır.

4 — Özel ağaçlandırma yapacak kişiler tesis edecekleri ormanlardan elde edecekleri geliri kavramayabilir veya anlayabilirler. Ziraatle uğraşan kişiler yıllık gelire alışmışlardır. Fakat özel orman tesis ettikleri taktirle belirli bir yıl bekledikten sonra ormancılık üretiminin gelirine ulaşacakları ve kavuşacakları anlatılmalı ve gösterilmelidir.

5 — Ağaç bayramları ve orman haftaları değişik yerleşim birimlerinde etkin şekilde kutlanarak kişilerin ileride ormancılığı ekonomik gözle bakmasını sağlayacak örnek orman tesisi (köy korulukları, okul korulukları vs.) yoluna gidilmeli ve bunlar özel korumaya alınmalıdır.

6 — Teşvik ve yardım özel ağaçlandırmaların artmasında büyük ölçüde rol oynayacaktır. Hibe şeklinde yardımlarında etkilidir. Bu konuda yeni kurulan «Ağaçlandırma Fonu»da özel ağaçlandırmaların yaygınlaşmasında önemli rol oynayacaktır. Burada belirtilmek istenen ve üstünde durulması gereken bir konu vardır. Ağaçlandırma Fonu'ndan yapılacak yardımlar ve verilecek krediler sadece orman köylerinde yaşayan ve ağaçlandırma talebinde bulunan kişiler ile bu yöredeki kooperatiflere verilmesi yerinde olacaktır. Ayrıca kendi mülkiyetinde ağaçlandırma yapacak kişilerde öncelikle yardım yapılmalı ve kredi verilmelidir. Ve hiç bir zaman bu fonun kullanılmasında suistimallere yer verilmemelidir.

7 — Ülkemizde arazi kabiliyet sınıfına dayalı bir toprak kullanımı olmadığı için, aslında orman olarak idame ettirilmesi gereken alanlar kırsal çevre insanının kullanımına ve mülkiyetine, tarımsal üretim amacıyla konu olabilmiştir. Yeterli verim alamayan bu insanların arazileri orman kurma yönünde teşvik ve destek olunmalı ve bilhassa kredi ve hibe şeklindeki yardımlar bu yörelerde yapılmalıdır. Böylece ülkemizde görülen parçalı orman bütünlüğü ortadan kalkabilir.

8 — Özel ağaçlandırma için tahsis edilecek devlet ormanı açıklıkları ve hazine arazileri bulundukları yerleşim birimindeki kişilere verilmelidir. Zira bu insanlar kendi arazileri gibi gördükleri bu alanlara başka kişileri sokmak istemeyeceklerdir. Orman Genel Müdürlüğü'nün yaptıkları ağaçlandırmalara bile tepki gösterme durumu, bir ölçü olarak bu konuda dikkate alınmalıdır.

9 — Devlet ormanı açıklıkları ve hazine arazilerinin ağaçlandırma amacıyla kişileri tahsisi, nasıl Orman Genel Müdürlüğü'nün ağaçlandırmalarına hayvancılıkla uğraşan kişiler tepki gösteriyorlarsa, aynı tepkiyi bu kişilerde göstereceklerdir. Bu nedenle hayvancılıkla uğraşan kişilerde düşünülmeli, aynı yörenin insanları karşı karşıya getirilmemeli ve mera ıslah projeleriyle tepkiler kırılmalıdır.

10 — Çal yöresinde olduğu gibi değişik meslek gruplarının ağaçlandırma sahaları hakkında zıt görüşleri ve çatışmaları olmamalıdır. Tüm meslek grupları koordineli çalışmaya özen göstermelidir.

11 — Özel ağaçlandırma amacıyla tefrik edilen devlet arazileri etkin, koruma ve deentim altına alınmalı, başka amaçlar için kullanımlardan men edilmelidir.

12 — Özel ağaçlandırma yapacak kişilere ormancılık bilgileri verilmeli bilhassa ağaçlandırma ve silvikültür tekniği bilgileriyle aydınlatılmalı, kişilerin ormancılığı zirai bir çalışma gibi görmeleri önlenmelidir.

13 — Tanıtım ve yayım konusu çok önemlidir. Ağaçlandırma yapacak gerçek ve tüzel kişilere dağıtılacak prospektüs, broşür, dergi vs. hazırlanmaları ormancılık konuları hakkında bilgiler verilmelidir.

LİTERATÜR

1 — AĞAÇLANDIRMA VE SİLVİKÜLTÜR ÇALIŞMALARI (1985-1986), 1986, Ağaçlandırma ve Silvikültür Dairesi Başkanlığı Yayını, Ankara.

2 — AĞAÇLANDIRMA VE SİLVİKÜLTÜR ÇALIŞMALARI (1986-1987), 1987, Ağaçlandırma ve Silvikültür Dairesi Başkanlığı Yayını, Ankara.

3 — ANON, 1976, Ormancılık Ana Planı 1973-1995 Orman Bakanlığı Planlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı, Ankara.

4 — ANON, 1980, Türkiye Orman Envanteri, Orman Genel Müdürlüğü Yayını, NO: 13/630, Ankara.

5 — ÇAKIR, M., 1986, Türkiye'de Yapacak ve Yakacak Odun Talebinin Gelir Esneklikleri, Orman Mühendisliği Dergisi, Yıl: 23, Sayı: 2, Ankara.

6 — ÇAL ORMAN İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ ÖZEL ORMANLARI DÖKÜMANLARI, 1986, Çal Denizli.

7 — ÇAL BELEDİYESİ ÖZEL ORMANI AMENAJMAN PLANI, 1986, Çal, Denizli.

8 — DPT. 1985, I. BEŞ YILLIK KALKINMA PLANI ÖZEL İHTİSAS KOMİSYONU RAPORU, DPT. Yayın No: 2006 Ö.İ.K. Yayın NO: 310, Ankara.

9 — GÜMÜŞTOP, E., 1985, ÇAL ÖZEL AĞAÇLANDIRMALARI HAKKINDA RAPOR, Denizli.

10 — İSPİRLİ, E., REİS, İ. ve ÇAKIR, M., 1987, Türkiye'de Yapacak ve yakacak Odun Arz-Talep Dengesi (1986-2006) Ormancılık Araştırma Enstitüsü, Ankara.

11 — KARADENİZ, M. Ali, 1986, Orman Genel Müdürlüğü ve Ağaçlandırma, Ağaçlandırma ve Silvikültür Dairesi Başkanlığı Yayını, Ankara.

12 — ÖZKAHRAMAN, İ., 1986, Keşan Ağaçlandırma Semineri, Ağaçlandırma El Kitabı, Ağaçlandırma ve Silvikültür Dairesi Başkanlığı Yayını, Ankara.

13 — ÖZKAHRAMAN, İ., 1986, Açık Köşe, Orman Mühendisliği Dergisi, Yıl: 23, Sayı: 11, Ankara.

14 — ÜRGENÇ, S. BOYDAK, M., 1985, Türkiye'de Orman İçi ve Orman Dışı Ağaçlandırma Çalışmalarının Bugünkü Durumu ve Hedefleri, İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi Seri: A, Cilt: 35, Sayı: 2, İstanbul.

15 — 6831 Sayılı Orman Kanunu.

16 — 6831 Sayılı Orman Kanunun 23.9.1983 Tarih ve 2996 Sayılı Kanunla Değişiklikleri.

17 — 6831 Sayılı Orman Kanunun 5.6.1986 Tarih ve 3302 Sayılı Kanunla Değişiklikleri.

18 — 2.7.1941 Tarih ve 4081 Sayılı Çiftçi Mallarını Koruma Kanunu, Nural Köy Kütüphanesi Kitap Neşriyatı, 1955, İstanbul.

19 — 27.8.1984 Tarihli Ağaçlandırma Yönetmeliği.

20 — 6.4.1987 Tarihli Ağaçlandırma Yönetmeliği.

—oOo—